

Љубомир Д. ФРЧКОСКИ

W

*I li rabot et e
kako lu/e
i li umret e!*

W

FR^KOVCI

РЕФЕРЕНДУМИТЕ ВО ЕУ И НИЕ?

Главното прашање кое нè преокупира деновиве во медиите и кое предизвика бројни "одговори" е: што сега? Што после одбивање на европскиот Устав во Франција и Холандија, со одлагање на референдумот во Британија и колапсот на тој проект генерално? Како ќе се одрази сè ова на нашата апликација во Европската унија?

Прашањата се концентрираат како: дали и колку ќе се заострат критериумите за прием и дали со тоа ќе се дискриминираат новите апликанти во однос на оние земји кои се примени во последниот бран на проширување на Унијата? Дали и воопшто ќе се одржи темпото на проширување со земјите на Балканот и Турција, или ЕУ ќе се затвори? И малку посостигнатото прашање: Дали додека ЕУ се прошири со нас и со Турција, ЕУ веќе нема да дојде до таква точка на криза, што ќе се распадне или некои земји ќе се одвојат од ЕУ во посебни "кругови", па дури и ќе воведат нови визи за остатокот на ЕУ?

Ние ја имаме ретката комотност, ништо околу развојот на настаните во ЕУ да не зависи од нас! Што значи дека треба да продолжиме со реформите, без оглед на развојот на настаните со референдумите во државите на Унијата. Но, многу е поважно зошто нас ни се потребни тие реформи? Формалното и политички експлоатирано оправдување на реформите е дека тие водат во ЕУ, а како кандидати за член (што очекуваме да се случи наесен), ќе ни се отворат фондовите на ЕУ за поддршка на реформите, што се сериозни пари! Но, далеку поважно е политичкото ниво на притисокот за реализирање на реформите за влез во ЕУ!

Тие се потребни заради нас и само заради нас! **БЕЗ ПРИТИСОК НА АГЕНДАТА ЗА ПРИЕМ ВО ЕУ НИЕ НЕМА ДА**

БИДЕМЕ ДОВОЛНО МОТИВИРАНИ ЗА РЕФОРМИРАЊЕ. КЕ СЕ УДАВИМЕ ВО СОПСТВЕНОТО ПОЛИТИЧКО И ЕКОНОМСКО ЃУБРЕ, СМЕТ КОЈ ГО ПРОДУЦИРАМЕ. Тоа е најважната политичка линија која мора да ја разбереме и да се направиме "на Тошо" за ова што се случува во ЕУ, како нас тоа да не нè засега. Бидејќи штетата од разочарувањето или подзастанувањето во реформите ќе биде лоша само за нас, не за Европа.

Ако ова ни стане јасно, "индиверентноста" за ЕУ дебатите треба да биде претворена во "метод", со цел да се достигнат реформските нивоа и да не се губи енергија во "разочарувањата". **НО, ИСТОВРЕМЕНО ТРЕБА ВНИМАТЕЛНО ДА СЕ АНАЛИЗИРААТ ПРИЧИНИТЕ ЗА ДЕБАТИТЕ И КРИЗИТЕ ВО ЕУ И ДА СЕ**

ИЗВЛЕКУВААТ ЗАКЛУЧОЦИ ЗА СОПСТВЕНИТЕ ИСКУСТВА И ДОБРИ ПРОГНОЗИ ШТО СÈ НÈ ОЧЕКУВА. ШТО НÈ ОЧЕКУВА СЕГА, ПО ПАДОТ НА УСТАВОТ НА ЕУ? И ШТО Е ПРИЧИНА ЗА ОВА?

Во сите сериозни анализи во врска со гласањето НЕ за новиот Устав на ЕУ, во Франција и во Холандија и откажувањата на референдумот во Британија, укажуваат на типот на изразувањето на волјата на граѓаните на референдумите - кое е глобално и насочено кон целината на досегашниот развој на ЕУ, а не само за нејзиниот Устав (што е конкретното прашање). Ова затоа што големото мнозинство на граѓаните на ЕУ-земјите немале воопшто можност директно да се изјаснат за мноштво битни одлуки на ЕУ организацијата и развојот, а кои ги до-

пирале нивните секојдневни животи (имало до сега само во некои земји референдум за воведување на еврото). **ЗНАЧИ, ПОСТОИ ЕНЕРГИЈА НА ПРОТЕСТ КОН ВАКВАТА ИЗОЛАЦИЈА И ПОСРЕДУВАЊЕ КОЈ ПРОТЕСТ ГО ДОПОЛНИ НЕГАТИВНИОТ НАБОЈ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ПРИДОНЕСЕ ЗА ДОНЕКАДЕ КАРИКАТУРАЛНИТЕ, ПА И ИСКРИВЕНИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА ПООДДЕЛНИ ЧЛЕНОВИ ОД УСТАВОТ, КАКО ОПАСНА ЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА ИЛИ ГУБЕЊЕ КОНТРОЛА ВРЗ ПАЗАРОТ НА ЗАЕДНИЦАТА. ОВОЈ ФАКТОР КЕ ГО НАРЕЧЕМЕ ПРОТЕСТ КОН ЦЕНТРАЛИЗАЦИЈАТА, КОЈА УСТАВОТ ЈА ЗАЦВРСТВУВА И ЗАСИЛУВАЊАТА НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ ОД БРИСЕЛ.**

Вториот фактор е протест кон **ПОСРЕДНОСТА** во одлучувањето на Брисел и изолација на нормалната репрезентативна демократија позната во демократските земји. Овој фактор Зигмунд Бауман го нарекува "одвојување на моќта од политиката" и е карактеристичен за процесот на глобализација во целост, но најостро се одрази во Европа поради брзината на развојот на настаните.

Овој феномен на глобална криза се состои од оттуѓување на центрите на моќта и донесување на одлуките од нормалната демократска контрола во политиката. Избраните политичари се обезвластуваат на сметка на анонимната Бри-

селска бирократија. Овој кризен процес не се согледува кога финансиските бенефиции за земјите се добри и растат. Но, во моментот кога тоа стагнира или некои други новопримени земји, како посиромашни добиваат поголем дел од заедничкиот колач, кризата се очитува во конзервативен застој и чекор назад. Референдумското НЕ за Уставот е таков чекор назад.

Најголем страв и искривување во интерпретациите доживеа делот во Уставот, кој се однесува на т.н. социјална Европа (членот III-117). Тој беше вметнат на инсистирање на белгиската Влада и делегација и гласи: **ЕУ ПОЛИТИКАТА ТРЕБА ДА ЈА ЗЕМЕ ПРЕДВИД И ДА ГАРАНТИРА СООДВЕТНА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И БОРБА ПРОТИВ СОЦИЈАЛНО ИСКЛУЧУВАЊЕ.**

Ова заедно со ЕУ Директивата за либерализација на пазарот за социјалните сервиси во ЕУ-земјите, со која се овозможува, на пример - полски таксисти и водоводии да работат во Франција, Германија без било какви забрани - дигна рачна сопирачка меѓу населението во развиените ЕУ-земји (претежно одбивни се работничките слоеви и земјоделците).

Иако борбата за социјална Европа е идеја на француската левица, кога од таа социјална Европа наместо Французите бенефициите требаа да ги собираат Пол-

јаците или Унгарците, Французите гласаа против истата идеја?!

ЗНАЧИ, ОСНОВНИОТ ОТПОР Е ПРОТИВ ЦЕНТРАЛИЗАЦИЈАТА НА ЕУ ОД БРИСЕЛ, КОЈА БИ МОЖЕЛА ДА ЈА "ОТВОРИ" ЕУ ВО ДЕЛОТ ЗА "СОЦИЈАЛНА ЕВРОПА", ДО ТАА МЕРКА ГЛАВНИ БЕНЕФИЦИЕНТИ ОД ЕУ ФОНДОВИТЕ ДА БИДАТ ПОСИРОМАШНИТЕ НОВИ ЧЛЕНОВИ НА ЕУ И ДОПОЛНИТЕЛНО ОНИЕ КОИ УТРЕ КЕ СЕ ПРИМАТ. ОД ТОЈ АГОЛ ИНДИРЕКТНО ОДБИВАЊЕТО НА УСТАВОТ Е ПОВРЗАНО СО ПРОШИРУВАЊЕТО НА ЕУ.

Ова одбивање е крај за сегашното темпо и визија за подлабоко политичко ЕУ поврзување (барем за одредено време).

Што ќе остане и кој победи? Победи британската концепција за ЕУ и тоа (иронично) преку изјаснување на француските избирачи. Таа се состоеше во одбивање на идејата дека ЕУ нема да може да функционира и да одлучува во нов и многу поброен состав со старите начини и дека и е потребен нов, одреден со Уставот. **СЕГА ОСТАНУВА ЕУ ДА ФУНКЦИОНИРА НА "СТАРИТЕ НАЧИНИ" КОМПЛИЦИРАНО, СО МОЖНОСТ ОД БЛОКАДИ И ЗНАЧАЈНА УЛОГА НА НОВИТЕ ЧЛЕНКИ И МАЛИТЕ ДРЖАВИ.**

Останува визијата за ЕУ како битно плурализирана и со различни степени на развој на своите членки, отколку ЕУ визионерите со Уставот беа спремни да прифатат. На промислување на овие факти упатува изјавата на министерот за надворешни работи на Британија, Џек Строу: дека ЕУ влегува во фаза на длабоко размислување. Британскиот концепт за ЕУ подразбира да продолжи проширувањето на ЕУ и од тој агол не би требало да има промени и изненадувања. Зошто? Па, затоа што Британија е за плурализирана ЕУ, а проширувањето само додава на плурализирањето, не одзема. Британија (последните изјави во "Фајнешл Тајмс" го потврдуваат тоа) е силен поддржувач на приемот на Турција во ЕУ, а и на балканските држави.

АМЕРИКАНЦИТЕ СЕ СЕКАКО ДЕЛУМНО ЗАДОВОЛНИ ОД ИСХОДОТ НА РЕФЕРЕНДУМИТЕ. САД СЕ, ИСТО ТАКА, ЗА ПЛУРАЛИЗИРАНА И ДЕЦЕНТРИРАНА ЕУ, НО НЕ И ЗА ЕУ ВО КРИЗА. НЕ И ЗА СЛАБА ЕУ. САД, ИСТО ТАКА, ГО ПОДДРЖУВААТ ПРОДОЛЖУВАЊЕТО НА ПРОШИРУВАЊЕТО НА ЕУ.

Во заклучок: ЕУ ќе продолжи да функционира. Последниве одбивања на Уставот нема да предизвикаат криза, но промислување на процесот на политичко пролабчување - секако. Можеби не поинаков Устав, со делови од сегашниот - исто така е можна перспектива. **НО, МИСЛАМ ДЕКА И ПОКРАЈ ЗАОСТРУВАЊАТА НА КРИТЕРИУМИТЕ, ПРОШИРУВАЊЕТО КЕ ПРОДОЛЖИ. ЕУ ЈА ЧЕКА МАКЕДОНИЈА!**

